

Vergaderjaar 1993–1994

23 322

Samenvoeging van de gemeenten Sint Philipsland en Tholen

Nr. 5

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 14 februari 1994

Het verheugt mij dat de commissie de openbare behandeling na één schriftelijke ronde voldoende voorbereid acht. Aan het daarbij gemaakte voorbehoud meen ik, met de beantwoording van het verslag, tegemoet te zijn gekomen.

De leden van de fractie van het CDA vroegen in hoeverre met het vooruitlopen op de aanstaande regionale herindeling in de provincie Zeeland, zaken worden vastgelegd. Zij vroegen een nadere toelichting.

Deze samenvoeging loopt ten dele vooruit op de aanstaande regionale herindeling in Zeeland, maar hieruit mag niet worden geconcludeerd dat deze daar los van staat. Ook in deze situatie is sprake van maatwerk. Ik constateer dat door samenvoeging van beide gemeenten een ook volgens huidig rijksbeleid krachtige nieuwe gemeente ontstaat van ongeveer 22 000 inwoners. Het provinciale beleid voorziet voorshands in drie tranches.

De eerste tranche betreft de aanpak van gemeenten onder de kwetsbaarheids grens (6 000 inwoners) volgens geldend rijksbeleid.

Sint Philipsland valt in deze eerste tranche. In de visie van de provincie, die ik onderschrijf, is het inwonertal van deze gemeente te gering om zelfstandig te blijven. In principe waren er twee mogelijkheden: samenvoeging met Tholen of met (een combinatie van) gemeenten op Schouwen-Duiveland. De vrijwillige keuze van de gemeenteraden van Sint Philipsland en Tholen tot samenvoeging van beide gemeenten valt binnen die mogelijkheden.

Dezelfde leden vroegen vervolgens of de gescheiden geografische situering van beide gemeenten een goed gezamenlijk bestuurlijk functioneren niet in de weg staat.

De geografische situering van Sint Philipsland speelt een rol bij iedere denkbare samenvoeging met andere gemeenten. Deze is in het licht van de in de laatste jaren tot stand gebrachte infrastructurele werken minder bezwaarlijk dan op het eerste gezicht lijkt en vormt zeker geen doorslaggevend argument om een zo kleine gemeente zelfstandig te laten voortbestaan.

Ten slotte vroegen de leden van de fractie van het CDA of er al vormen van samenwerking tussen deze gemeenten zijn en of die enige beperking ondervinden door de geografisch gescheiden ligging.

Beide gemeenten zijn gelegen binnen hetzelfde samenwerkingsgebied op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Ze werken op grond daarvan op tal van terreinen samen. Voor die uitvoerende taken waarvoor Tholen een voldoende draagvlak heeft voor een zelfstandige uitvoering en Sint Philipsland niet, zijn door laatstgenoemde gemeente wisselende samenwerkingsconstructies gezocht zowel binnen als buiten de Wgr-regio.

De samenwerkingscultuur in Zeeland wordt overigens in hoge mate beïnvloed door het eilandelijke karakter: in tal van bestuurlijke situaties speelt geografische scheiding een rol.

Naar het oordeel van de leden van de fractie van de PvdA moet de beoogde samenvoeging los gezien worden van de gemeentelijke herindelingen, die in deze provincie nog zullen plaatsvinden. Mocht uit de thans in voorbereiding zijnde gemeentelijke herindeling in Zeeland blijken dat de nieuw te vormen gemeente past in een gemeentelijke herindeling, dan zou aan dit voorstel, naar de mening van deze leden, niet ontleend mogen worden dat de herindeling aan deze gemeente voorbij gaat. Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar mijn beantwoording van de eerste vraag van de leden van de fractie van het CDA.

De leden van de fractie van de SGP vroegen de regering om een nadere motivering vanuit de knelpuntbenadering.

Volgens de hoofdlijnen van het herindelingsbeleid bestaan er op grond van de bestuurspraktijk de volgende knelpunten: juridisch-bestuurlijke, sociaal-geografische, financieel-economische en ruimtelijke. Bij de onderhavige samenvoeging zijn er vooral juridisch-bestuurlijke en financieel-economische knelpunten die opgelost worden. De fusie leidt er toe dat een kleine en kwetsbare gemeente met een grotere gemeente wordt geïntegreerd. Dit betekent dat voor de kleine gemeente de nieuwe gemeentelijke organisatie meer mogelijkheden biedt tot ambtelijke specialisaties en niet langer kwetsbaar is. Bovendien leidt de samenvoeging tot het ontstaan van een financieel levensvatbare gemeente.

Dezelfde leden vroegen op welke termijn er voorstellen komen voor een meer integrale herindeling van Zeeland.

Vanaf 1 december 1993 ligt op grond van de procedurevoorschriften van de Wet arhi ter secretarie van de gemeenten op Walcheren en Schouwen-Duiveland een herindelingsplan voor die gebieden ter inzage. Dat wettigt de verwachting dat de provincie nog voor de zomer van 1994 een herindelingsvoorstel aan de Minister van Binnenlandse Zaken zal toezenden. Uit de beleidsvoornemens van de provincie blijkt dat verder achtereenvolgens Zeeuwsch-Vlaanderen en Zuid-Beveland op wenselijkheid van verdere herindeling zullen worden beschouwd.

De leden van de fractie van de SGP vroegen vervolgens of gesproken kan worden van vrijwilligheid bij een fusie die vanuit een negatieve keus tot stand is gekomen, namelijk uit angst voor verdergaande herindeling. Zoals al eerder vermeld loopt deze samenvoeging ten dele vooruit op de aanstaande regionale herindeling in Zeeland, maar hieruit mag niet worden geconcludeerd dat deze daar los van staat. Het initiatief van de gemeenten Tholen en Sint Philipsland tot samenvoeging betrof, met name voor de laatstgenoemde gemeente, een in vrijwilligheid gekozen oplossing, omdat men verwachtte op grond van het provinciaal beleid toch de zelfstandigheid te zullen verliezen. Dat de gemeenteraden van Sint Philipsland en Tholen bij hun keus rekening hebben gehouden met provinciaal en rijksbeleid doet aan die vrijwilligheid niet af.

Dezelfde leden vroegen verder welke argumenten gedeputeerde staten van Zeeland hebben, anders dan getalsmatige, die tegen zelfstandigheid pleiten.

De provincie Zeeland staat op het standpunt, dat bij gemeenten onder de in het rijksbeleid aangegeven kwetsbaarheidsgrens niet telkens aangetoond hoeft te worden dat er sprake is van knelpunten. De provincie beschouwt een geringer inwonertal dan deze grens als een knelpunt op zich.

Ik ben van mening dat er bij deze samenvoeging nog meer knelpunten zijn dan alleen een inwonertal beneden de kwetsbaarheidsgrens. Zoals ik hiervoor al heb aangegeven, worden bij deze fusie vooral juridisch-bestuurlijke en financieel-economische knelpunten opgelost.

De leden van de fractie van de SGP vroegen welk gewicht de regering toekent aan het eigen karakter van het voormalige eiland Sint Philipsland.

De regering heeft rekening gehouden met het eigen karakter van de gemeente Sint Philipsland. Deze gemeente heeft een plattelandskarakter. Aangezien de gemeente Tholen eenzelfde karakter heeft, passen deze gemeenten wat dit betreft goed bij elkaar. Dat blijkt overigens ook uit de vrijwillige keus tot samenvoeging van beide gemeenten. Daarbij komt nog de omstandigheid dat Tholen de enige Zeeuwse gemeente is waarmee Sint Philipsland een wegverbinding heeft. Daardoor ligt een samenvoeging van Sint Philipsland met andere gemeenten dan Tholen niet erg voor de hand.

Dezelfde leden vroegen tenslotte of het niet ter inzage leggen van de concept-raadsbesluiten niet betekent dat betrokkenen onvoldoende gelegenheid hebben gekregen voor inspraak. In hoeverre is hierdoor gehandeld in strijd met wettelijke bepalingen?

De Wet arhi voorziet nauwelijks in procedurevoorschriften in het geval van herindeling op initiatief van de raden van de betrokken gemeenten, zodat van strijdigheid met wettelijke bepalingen geen sprake is. Bovendien ga ik ervan uit dat in de gemeenten Sint Philipsland en Tholen, mede gelet op de grote publiciteit daarover, de fusieplannen algemeen bekend zijn en dat wie dat wil, zich kan laten horen.

Nota van wijziging

Bij deze nota naar aanleiding van het verslag is een nota van wijziging gevoegd. Ter toelichting hierop merk ik het volgende op. De eerste wijziging (onderdeel A) is vereist ingevolge de inwerkingtreding op 1 januari 1994 van de Wet van 16 september 1993 tot wijziging van de rechterlijke indeling.

De tweede wijziging (onderdeel B) strekt ertoe de bijlage bij de Politiewet 1993 in overeenstemming te brengen met dit wetsvoorstel.

De derde en de vierde wijziging (onderdelen C en D) zijn vereist ingevolge de artikelen 56, vierde lid, en 107c, eerste lid, van de Wet op het basisonderwijs. Op grond hiervan moet, indien op basis van artikel 283 van de Gemeentewet bij wet een gemeentelijke herindeling tot stand komt, bij die wet een nieuwe stichtings- en opheffingsnorm worden vastgesteld. Deze nieuwe normen treden met ingang van de datum van herindeling in de plaats van de huidige normen die krachtens de Wet op het basisonderwijs zijn vastgesteld. De normen zijn gebaseerd op het aantal 4- tot en met 11-jarigen per vierkante kilometer, de zgn. leerlingdichtheid.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,
D. I. J. W. de Graaff-Nauta